

Haliç Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Yöntemleri (GETAT) Hakkında Bilgi ve Düşüncelerinin Değerlendirilmesi

Evaluation of Haliç University Faculty of Medicine Students Knowledge and Thoughts on Traditional and Complementary Medicine Methods (TCM)

Gökhan AĞTÜRK^{1,2} Mehmet AYDIN¹ Hakkı Oktay SEYMEN² Baki EKÇİ³

¹ Haliç Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji A.D., İstanbul, Türkiye

² İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa-Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

³ Haliç Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Yazışma Adresi / Correspondence

Gökhan AĞTÜRK

Geliş Tarihi / Received : 02.03.2023 Kabul Tarihi / Accepted: 26.05.2023

 Gökhan AĞTÜRK <https://orcid.org/0000-0002-5573-6715> gokhagturk@gamil.com

 Mehmet AYDIN <https://orcid.org/0000-0001-5018-2728> dr.aydinm@gmail.com

 Hakkı Oktay SEYMEN <https://orcid.org/0000-0001-5096-747X> seymeno@yahoo.com

 Baki EKÇİ <https://orcid.org/0000-0001-5018-2728> seymeno@yahoo.com

Hippocrates Medical Journal / Hippocrates Med J 2023, 3(2): 33-40 DOI: <https://doi.org/10.58961/hmj.1259200>

ABSTRACT

Introduction

Traditional and complementary medicine (TCM) methods use to prevent or treat diseases. TCM applications is applied in addition to modern medicine, based on past knowledge and by discovering new TCM applications. Recently, the increasing interest in TCM methods has increased the number of TCM centers. In our study, we aimed to determine the knowledge, experience and thoughts of students studying at Haliç University Faculty of Medicine about TCM.

Results

It was determined that the knowledge level of the medical faculty students participating in our study about TCM methods was 50%. It was determined that the most known method was acupuncture and the least known method was apitherapy

Conclusion

We think that TCM methods should be given to students with medical education and new curriculum regulations together also applied in an integrated manner into modern medicine. Since TCM practice should be carried out by physicians in person or under their supervision, we believe that TCM education should be included in the curriculum during medical education and a relevant department should be established.

Keywords

TCM, Medicine, Student

ÖZET

Amaç

Geleneksel ve tamamlayıcı tıp (GETAT) yöntemleri hastalıklardan korunma veya tedavi olmak için kullanılmaktadır. GETAT uygulamaları geçmişten gelen bilgilere dayanarak ve yeni GETAT uygulamaları keşfedilerek modern tıba ilaveten uygulanmaktadır. Son zamanlarda GETAT yöntemlerine olan ilginin artışı GETAT merkezlerinin sayısını da arttırmıştır. Çalışmamızda Haliç Üniversitesi Tıp Fakültesinde okuyan öğrencilerin GETAT hakkında bilgi deneyimi ve düşüncelerini belirlemeyi amaçladık.

Bulgular

Katılımcıların, GETAT yöntemleri ile alakalı bilgi düzeylerinin %50 seviyesinde olduğu belirlendi. En çok bilinen yöntem akupunktur en az bilinen yöntem ise apiterapidir.

Sonuç

GETAT yöntemlerinin yeni müfredat düzenlemeleriyle birlikte tıp eğitimi ile verilmesini ayrıca modern tıba entegre olarak uygulanabilmesini düşünmekteyiz. GETAT uygulamalarını hekimler tarafından bizzat veya gözetmenliklerinde yapılması gerektiğinden, tıp eğitimi esnasında müfredatta GETAT eğitimlerine yer verilmesini ve ilgili anabilim dalı kurulması gerektiği kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler

GETAT, Tıp, Öğrenci

AMAÇ

Geleneksel ve tamamlayıcı tıp (GETAT) yöntemleri, bedensel ve ruhsal olarak hastalıklara karşı korunma, tanı, tedavi ve sağlık durumunun devamlılığını sürdürmek için kullanılan tecrübelerle dayanan uygulamaların bütünüdür. GETAT yöntemleri, farklı coğrafik koşullarda yaşayan toplumların yüz yıllar boyunca süregelen inanç, gelenek ve tecrübelerine dayanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) bu uygulamaları genel olarak modern tıbbi yaklaşımların dışında kalan tedavi yöntemleri olarak tanımlamaktadır (1, 2). Günümüzdeki toplumlar hastalıkların tanı, tedavi veya devam eden tedaviye yardımcı olarak yöntemlere başvurmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte GETAT yöntemlerinin etkinliği klinik gözlemlerin yanı sıra bilimsel veriler ile de desteklenmiştir (3).

DSÖ'nün 2002 yılında yayınladığı "Geleneksel Tıp Strateji Planlaması" ile geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamaları bugün birçok ülkede güvenilir standartlar oluşturularak uygulanmakta ve halkın bu uygulamalardan faydalanması sağlanmaktadır. GETAT uygulamalarının ülkelere göre kullanımı; Afrika kıtasındaki ülkelerde yaklaşık %80, Şili'de %71, Kanada'da %70,4 Çin'de %70 Fransa'da %49,3 Avustralya'da %48,2 Amerika'da %42,1 Kolombiya'da %40 civarındadır (4, 5). GETAT yöntemleri Çin, Kore, Japonya ve Hindistan gibi Asya ülkelerinde özellikle tedavide önemli rol almaktadır (6, 7). Ülkemiz 'de GETAT kullanımı 2014 yılında yayınlanan rapora göre yaklaşık %27 civarında olduğu rapor edilmiştir (6, 8). GETAT uygulamaları, sağlık bütçesindeki harcamalar incelendiğinde oldukça dikkate değer bir paya sahiptir. ABD'de yaklaşık olarak yıllık 33,9 milyon dolar harcama yapıldığı bildirilmiştir (4, 7).

GETAT uygulamalarının birçoğu hekimler aracılığı ile hastalara uygulanmaktadır. Avusturya ve Almanya'da tamamlayıcı ve alternatif tıp uygulamaları neredeyse tamamen hekimler tarafından yapılmaktadır. ABD'de ise GETAT uygulayıcılarının yarısını hekimler, diğer yarısını ise eğitimlerini tamamlamış sağlık sunucularıdır. GETAT uygulamaları hekimler veya yetkin sağlık sunucuları tarafından uygulandığında hem doğru bilgi paylaşımı olacak sağlayacak hem de suistimallerden kaçınılmış olacaktır (8, 9).

T.C. Sağlık Bakanlığı'nın Ekim 2014'te yayınladığı "Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Yönetmeliği" adıyla sertifika ile yapılabilecek 15 adet yöntemler/uygulamaların olduğunu bildirmiştir. Uygulanacak yöntemler arasında; Akupunktur, Apiterapi, Fitoterapi, Hipnoz, Sülük tedavisi, Homeopati,

Kayropratik, Kupa uygulaması, Larva tedavisi, Mezoterapi, Proloterapi, Osteopati, Ozon tedavisi, Refleksoloji ve Müzikterapidir. Uygulama yetkisi Sağlık Bakanlığı tarafından ilgili alanda uygulama sertifikası almış tıp hekimleri ve diş hekimlerine verilmiştir. Diş hekimleri için ise sadece kendi alanlarında uygulama yapabilecekleri belirtilmiştir. Sağlık meslek gruplarında yer alan kişiler ise uygulama esnasında sadece hekimlere yardımcı olabilmektedirler (10). Ülkemizde Sağlık Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılan GETAT uygulama merkezleri sayısında yıllara göre artış olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, Haliç Üniversitesi Tıp Fakültesinde okuyan hekim adaylarının GETAT uygulamaları hakkında düşüncelerini, tecrübelerini ve mesleki hayatlarında GETAT uygulamalarının önem yerini sorgulamayı amaçladık.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma 01.12.2021- 01.03.2022 tarihleri arasında Haliç Üniversitesi Tıp Fakültesi I, II, III, IV, sınıftaki öğrencilerin katılımıyla Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu onayı alınarak (Sayı: 189) ve Helsinki Bildirgesi 2008 Prensipleri'ne uygun olacak şekilde online olarak gerçekleştirildi. Ankette sosyo-demografik özellikler olarak yaşı, cinsiyeti, uyuşu, kaçınıcı sınıfta okuduğı ve GETAT uygulamaları ile ilgili bilgi tutum ve davranışlarının değerlendirildiğı toplam 17 soru yer almaktadır.

Verilerin istatistiksel analizleri Statistical Package for the Social Sciences (SPSS 17.0) kullanılarak yapıldı. Sonuçlar yüzde, ortalama±standart sapma (Ort±SD) ile gösterildi. Verilerin karşılaştırılmasındaki-kare testi kullanıldı ve $p<0.05$ olan değerler istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

BULGULAR

Araştırmamıza toplam 230 (134 kadın, 96 erkek) öğrenci katıldı. Katılımcılarımızın %88'i (n=202) Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) uyruklu, kalan %12'si ise (n=28,) yabancı uyruklu oldu. Öğrencilerin yarısının GETAT yöntemleri hakkında bilgileri olduğu belirlendi (Tablo1). Katılımcıların %40'ı (n=93) GETAT yöntemlerini doğru bulduğunu ve uygulatmayı da düşünmektedirler.

Tablo 1. Öğrencilerin kaçınıcı sınıfta eğitim aldığı, uyruğu ve GETAT hakkında bilgilerinin değerlendirilmesi.

Demografik Özellikleri		Sınıf								Uyruk				GETAT hakkında bilginiz var mı?				Toplam
		1. Sınıf		2. Sınıf		3. Sınıf		4. Sınıf		TC		Değil		Evet		Hayır		
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Cinsiyet	Kadın	39	29	47	35	37	28	11	8	115	86	19	14	72	54	62	46	134
	Erkek	39	41	25	26	21	22	11	11	87	91	9	9	44	46	52	54	96
Toplam		78	34	72	31	58	25	22	10	202	88	28	12	116	50	114	50	230

GETAT yöntemlerini ailesinde uygulatan ve GETAT yöntemleri çevresindeki kişilere öneren katılımcı sayısı sırayla 87 (%38) ve 80 (%35) kişidir. Modern tıbbın uyguladığı tedavilerden sonuç alınmadığında GETAT yöntemlerine 131 kişi (%57) yönelim gösterdiğini bildirdi. GETAT yöntemlerinin halk sağlığı için tehdit unsuru olduğunun düşünülen 98 (%43) katılımcı vardır. Katılımcıların üçte ikisi (%66) tıp eğitimi esnasında GETAT yöntemleri hakkında eğitim verilmesi gerektiği düşüncesinde fikir belirtmiştir. Ayrıca GETAT yöntemleri için Tıp Fakültelerinde Anabilim Dalının olmasının gerekli

olduğu düşünülen 138 (%58) katılımcı vardır (Tablo 2). Akupunktur (n=184, %80), sülük (n=174, %76), müzikterapi (n=113, %49) Tıp Fakültesi öğrencileri arasında en sık bilinen GETAT yöntemleridir. Katılımcılar arasında en az bilinen proloterapi (n=1, %0), apiterapi (n=8, %3) ve osteopatidir (n=22, %10). Öğrencilerin geçmişte en çok uygulattıkları yöntemler; müzikterapi (n=81, %35) ve akupunkturdur (n=51, %22). Akupunktur (n=83, %36) ve müzikterapi (n=81, %35) en çok uygulatmayı düşünülen GETAT yöntemleridir (Tablo 3).

Tablo 2. GETAT yöntemlerine karşı yaklaşımları ve tutum seviyeleri.

		Evet		Hayır		Bilgim Yok	
		n	%	n	%	n	%
GETAT yöntemlerini doğru buluyor musunuz?	Kadın	58	43	14	10	62	46
	Erkek	35	36	13	14	48	50
	Total	93	40	27	12	110	48
GETAT yöntemlerini denemeyi düşünür müsünüz?	Kadın	78	58	16	12	40	30
	Erkek	44	46	18	19	34	35
	Total	122	53	34	15	74	32
Çevrenizdekilere GETAT yöntemlerini önerir misiniz?	Kadın	51	38	21	16	62	46
	Erkek	29	30	23	24	44	46
	Total	80	35	44	19	106	46
Ailenizde GETAT yöntemini uygulatan var mıdır?	Kadın	62	46	39	29	33	25
	Erkek	25	26	38	40	33	34
	Total	87	38	77	33	66	29
Modern tıbbın uyguladığı tedavilerden sonuç alamadığımızda GETAT yöntemlerine yönelir misiniz?	Kadın	83	62	16	12	35	26
	Erkek	48	50	17	18	31	32
	Total	131	57	33	14	66	29
Bilimsel olarak test edilmeyen GETAT yöntemleri hastalara uygulanmalı mıdır?	Kadın	9	7	84	63	41	31
	Erkek	10	10	54	56	32	33
	Total	19	8	138	60	73	32
GETAT yöntemlerinden alınan sonuçlar plasebo etkisi midir?	Kadın	28	21	32	24	74	55
	Erkek	17	18	17	18	62	65
	Total	45	20	49	21	136	59
GETAT yöntemleri halk sağlığı için tehdit unsuru mudur?	Kadın	18	13	62	46	54	40
	Erkek	9	9	41	43	46	48
	Total	27	12	103	45	100	43
Olumsuz sonuç alınan sağlık problemlerinde GETAT yöntemleri tercih edilmeli midir?	Kadın	60	45	24	18	50	37
	Erkek	38	40	14	15	44	46
	Total	98	43	38	17	94	41
Sağlık problemlerinizde öncelikli olarak GETAT yöntemlerini tercih eder misiniz?	Kadın	9	7	92	69	33	25
	Erkek	9	9	52	54	35	36
	Total	18	8	144	63	68	30
Üniversitelerde tıp fakültesi bünyesinde GETAT yöntemleri bilim dalı kurulmasını ister miydiniz?	Kadın	83	62	19	14	32	24
	Erkek	50	52	11	11	35	36
	Total	133	58	30	13	67	29
GETAT yöntemlerinin sosyal güvenlik kurulu tarafından geri ödeme listesine dâhil edilmesini ister miydiniz?	Kadın	57	43	15	11	62	46
	Erkek	31	32	9	9	56	58
	Total	88	38	24	10	118	51
Tıp eğitimi esnasında GETAT yöntemleri hakkında bilimsel eğitim verilmeli mi?*	Kadın	98	73	9	7	27	20
	Erkek	54	56	7	7	35	36
	Total	152	66	16	7	62	27

*: p<0.05

Tablo 3. GETAT yöntemleri hakkında bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi.

GETAT Yöntemleri		Bilgi Sahibi Olduğunuz GETAT Yöntemi Hangileridir?				Geçmişte Uygulattığınız GETAT Yöntemi Hangileridir?				Uygulamayı Düşündüğünüz GETAT Yöntemi Hangileridir?			
		Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Akupunktur**	Kadın	113	84	21	16	28	21	106	79	49	37	85	63
	Erkek	71	74	25	26	23	24	73	76	34	35	62	65
	Total	184	80	46	20	51	22	179	78	83	36	147	64
Apointerapi	Kadın	3	2	131	98	1	1	133	99	4	3	130	97
	Erkek	5	5	91	95	0	0	96	100	3	3	93	97
	Total	8	3	222	97	1	0	229	100	7	3	223	97
Fitoterapi*	Kadın	63	47	71	53	20	15	114	85	24	18	110	82
	Erkek	28	29	68	71	7	7	89	93	14	15	82	85
	Total	91	40	139	60	27	12	203	88	38	17	192	83
Hipnoz	Kadın	78	58	56	42	6	4	128	96	21	16	113	84
	Erkek	47	49	49	51	6	6	90	94	22	23	74	77
	Total	125	54	105	46	12	5	218	95	43	19	187	81
Sülük*	Kadın	111	83	23	17	16	12	118	88	27	20	107	80
	Erkek	63	66	33	34	5	5	91	95	15	16	81	84
	Total	174	76	56	24	21	9	209	91	42	18	188	82
Homeopati	Kadın	13	10	121	90	8	6	126	94	8	6	126	94
	Erkek	11	11	85	89	1	1	95	99	3	3	93	97
	Total	24	10	206	90	9	4	221	96	11	5	219	95
Kayroprakti	Kadın	23	17	111	83	7	5	127	95	28	21	106	79
	Erkek	20	21	76	79	8	8	88	92	15	16	81	84
	Total	43	19	187	81	15	7	215	93	43	19	187	81
Kupa*	Kadın	68	51	66	49	18	13	116	87	16	12	118	88
	Erkek	32	33	64	67	14	15	82	85	13	14	83	86
	Total	100	43	130	57	32	14	198	86	29	13	201	87
Larva	Kadın	21	16	113	84	1	1	133	99	0	0	134	100
	Erkek	13	14	83	86	0	0	96	100	2	2	94	98
	Total	34	15	196	85	1	0	229	100	2	1	228	99
Mezoterapi*	Kadın	47	35	87	65	7	5	127	95	22	16	112	84
	Erkek	18	19	78	81	6	6	90	94	13	14	83	86
	Total	65	28	165	72	13	6	217	94	35	15	195	85
Proloterapi	Kadın	0	0	134	100	0	0	134	100	4	3	130	97
	Erkek	1	1	95	99	0	0	96	100	1	1	95	99
	Total	1	0	229	100	0	0	230	100	5	2	225	98
Osteopati	Kadın	12	9	122	91	3	2	131	98	8	6	126	94
	Erkek	10	10	86	90	0	0	96	100	2	2	94	98
	Total	22	10	208	90	3	1	227	99	10	4	220	96
Ozon terapi*	Kadın	64	48	70	52	6	4	128	96	24	18	110	82
	Erkek	28	29	68	71	4	4	92	96	14	15	82	85
	Total	92	40	138	60	10	4	220	96	38	17	192	83
Refleksoloji	Kadın	17	13	117	87	5	4	129	96	15	11	119	89
	Erkek	10	10	86	90	1	1	95	99	4	4	92	96
	Total	27	12	203	88	6	3	224	97	19	8	211	92
Müzik terapi	Kadın	71	53	63	47	44	33	90	67	45	34	89	66
	Erkek	42	44	53	55	37	39	59	61	36	38	60	63
	Total	113	49	116	50	81	35	149	65	81	35	149	65

*: p<0.01 **:p<0.05

TARTIŞMA

Çalışmamızda elde edilen sonuca göre katılımcı öğrencilerin yarısı GETAT yöntemleri hakkında bilgi sahibidir. Tıp Fakültesi öğrencilerinin katılımıyla yapılan birçok çalışmada GETAT yöntemleri konusunda ilgi ve bilgi sahibi oldukları gösterilmiştir. Yaş, cinsiyet ve sınıfına göre bilgi düzeyleri değişiklik göstermektedir. Ancak ilginin yüksek olmasına rağmen yetersiz bilgi düzeyine sahip verilerde mevcuttur (11, 12, 13). Çalışmamızda en çok bilgi sahibi olduğu tespit edilen GETAT yöntemleri akupunktur, sülük, müzikterapidir. En az bilinen yöntemler proloterapi, apiterapi ve osteopatidir. Yapılan bir çalışmada en çok bilinen GETAT yöntemlerinin masaj ve bitkisel tedavi olduğunu belirtmişlerdir. En az bilinen GETAT yöntemlerinin ise karyopraktik, biyo-geribildirim ve ayurveda olarak bildirilmiştir (14). Kılıç ve ark. yaptıkları çalışmada akupunktur, hipnoz ve masaj katılımcılar arasında en bilinen yöntemler olduğunu, homeopati, osteopati ve karyopraktik en az bilinen yöntemler olduğunu belirtmişlerdir (15). Furnham ve ark. İngiltere de tıp fakültesinde okuyan öğrencilerinin GETAT yöntemlerine ait bilgi ve tutumlarını belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmalarındaki yöntemler ile ilgili bilgi seviyelerinin ortalama %25-30 arasında olduğunu, ayrıca en çok bilinen yöntemler arasında homeopati, akupunktur ve masaj olduğunu bildirilmiştir (12). Ege ve ark. yaptıkları çalışmada en çok bilinen yöntemlerin hirudoterapi-sülük, akupunktur ve kupa terapisi olduğu en az ise apiterapi, homeopati ve osteopatinin bilindiğini belirtmişlerdir (16). GETAT yöntemlerinden alınan sonucun plasebo etkisi olup olmadığı hep tartışılmıştır. Çalışmamızdaki katılımcıların %20'si plasebo etkisi olduğunu düşünmektedirler. Filistin'de yapılan çalışmada katılımcıların %35,5'i GETAT yöntemlerinin etkisinin plasebo olduğu düşüncesinde ve çalışmamızla benzer görüştedir (17). Kılıç ve ark. Gülhane Askeri Tıp Akademisi öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, katılımcıların 2/3'ü plasebo etkisi olduğunu belirtmişler (15). Çalışmamızda tıp eğitimi esnasında GETAT yöntemleri hakkında bilimsel eğitim verilmesini düşünen

152 kişi vardır. Alzahrani ve ark. yaptıkları çalışmada, öğrenciler GETAT konularının tıp eğitimi müfredatına dahil edilmesi konusunda isteksiz olsalar bile, GETAT bilgisinin mesleki kariyerleri için önemli olduğunu düşünmektedirler (18). Bu durum yapılan çalışmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir (14, 17).

Tıp fakültesi bünyesinde GETAT yöntemleri bilim dalı kurulmasının gerekli olduğunu düşünen katılımcı %58 oranındadır. Gaylord ve ark. yaptıkları araştırmada GETAT eğitimlerinin müfredata eklenmesini gerekçeleri ile göstermektedir (19). Yapılmış olan çalışmalarda, öğrencilerin GETAT konusunda olumlu yaklaşımlarının olduğunu ve yöntemleri deneyen kişilerin eğitim alan hekimler tarafından yapılması gerektiğini savunmaktadır (20, 21).

Tıp Fakültesi öğrencileri arasında, modern tıbbın uyguladığı tedavilerden sonuç alamadığında GETAT yöntemlerine yönelimin %57 oranında olduğunu belirler. Abbott ve ark'nın yaptığı çalışmada katılımcıların %84'ü modern tıbbın GETAT uygulamalarından faydalanması gerektiğini, %77'si GETAT uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmaları gerektiğini, %74'ü GETAT ve modern tıbbın koordine bir şekilde olması gerektiği belirtmiş (16). Ege ve ark. yaptıkları çalışmada öğrencilerin %47,3'ü konvansiyonel olarak tedavisi olmayan hastalıkların tedavisinde GETAT yöntemleriyle iyileştirilmesi mümkün olduğuna katılıyor iken; %40'ı GETAT uygulamalarının tedavi etmeyeceğini, yalnızca destekleyici olabileceğini bildirmişlerdir (22).

Çalışmamıza katılım sağlayan öğrencilerin geçmişte uygulattıkları yöntemler arasında müzikterapi, akupunktur, kupa uygulaması ve fitoterapidir. Tıp fakültesi öğrencilerinde yapılan araştırmalarda bitkisel tedavi en sık kullanılan yöntem iken (%33 ve %62) bunu kupa uygulamasının (%11,5) izlediği bildirilmiştir (14). Benzer şekilde, Ege ve ark. yaptıkları çalışmada kupa terapisi, hirudoterapi- sülük ve müzikterapinin (sırasıyla (%8,2 %4,1 ve %4,1) en çok uygulanan GETAT yöntemler olduğunu belirtmiştir (14, 18, 22). Çalışmamızda apiterapi, larva ve proloterapi gibi GETAT yöntemlerinin hiçbir katılımcı tarafından daha önce kullanmadığı tespit edildi.

SONUÇ

Çalışmamızdan elde ettiğimiz verilere baktığımızda, katılım sağlayan Tıp Fakültesi öğrencilerinin GETAT yöntemlerine olumlu yaklaşımlarının olduğu ancak bilgi seviyelerinin yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Bundan dolayı, GETAT yöntemleri eğitiminin mevcut tıp eğitimi ile verilebileceği, ayrıca modern tıp ile birlikte entegre olarak uygulanabileceğinin kanısındayız. Tıp fakültesinde verilen GETAT eğitimleri öğrencilerin mezun olduktan sonraki mesleki hayatında uğraşı olabilir ve hastalıkların tedavisini bilimsel açıdan değerlendirerek GETAT yöntemlerinin doğruluğunu arttırabileceğini düşünmekteyiz. Ayrıca GETAT yöntemlerinin bilimsel dayanaklarını arttırmak için tıp fakültelerinde ilgili anabilim dalı kurulması gerektiğini ve topluma yönelik eğitimler ile desteklenmesi gerektiğini düşünmekteyiz. GETAT doğru kişiler tarafından uygulanması ve uygun yerlerde yapılması sağlığın gelişimi ve hastalıkların tedavisi açısından olumlu sonuçlar ortaya çıkarabilir.

Kısaltmalar: GETAT: Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp

Etik Kurul Onayı

Bu çalışma için Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu onayı alınarak (Sayı: 189) ve Helsinki Bildirgesi 2008 Prensipleri'ne uygun olacak şekilde online olarak gerçekleştirildi.

Çıkar Çatışması

Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Yazarların Katkıları

G.A. çalışma konusunun belirlenmesi, makalenin yazılmasında, M.A. verilerin elde edilmesi ve düzenlenmesinde, G.A., M.A ve H.O.S. literatür taraması ve makalenin geliştirilmesinde, M.A. ve B.E ise çalışmanın tüm aşamalarda danışmalık ve yazının gözden geçirilmesi aşamalarında rol almışlardır. Bütün yazarlar çalışmanın doğruluğu ve bütünlüğünden sorumlu olmayı kabul etmişlerdir.

References

1. Kaptanoglu Rö, Tosun N. Türkiye Ve Dünyada Alternatif-Tamamlayıcı Tıp Kullanımı. Atlas Sosyal Bilimler Dergisi.1(9).
2. Çakmak B, İnkaya B. Hemşirelik Öğrencilerinin Tamamlayıcı Ve Alternatif Yaklaşım Kullanma Durumları Ve Sağlık Okuryazarlığı Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. Türkiye Sağlık Bilimleri Ve Araştırmaları Dergisi. 2022;5(2):19-33.
3. AKAR ŞŞ. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Geleneksel Ve Tamamlayıcı Tıp Ve İlişkili Enfeksiyon Kontrol Önlemleri Hakkında Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi.36(1):25-34.
4. Bodeker G, Kronenberg F. A Public Health Agenda For Traditional, Complementary, And Alternative Medicine. American Journal Of Public Health. 2002;92(10):1582-91.
5. Ünal M, Dağdeviren HN. Geleneksel Ve Tamamlayıcı Tıp Yöntemleri. Eurasian Journal Of Family Medicine. 2019;8(1):1-9.
6. Park HL, Lee HS, Shin BC, Liu JP, Shang Q, Yamashita H, Et Al. Traditional Medicine In China, Korea, And Japan: A Brief Introduction And Comparison. Evid Based Complement Alternat Med. 2012;2012:429103.
7. Nahin RL. Costs Of Complementary And Alternative Medicine (CAM) And Frequency Of Visits To CAM Practitioners: US 2007: Diane Publishing; 2010.
8. Oral B, Öztürk A, Balcı E, Sevinç N. Aile Sağlığı Merkezine Başvuranların Geleneksel/Alternatif Tıpla İlgili Görüşleri Ve Kullanım Durumu. TAF Prev Med Bull. 2016;15(2):75.
9. Nathan M, Scholten R. The Complete German Commission E Monographs: Therapeutic Guide To Herbal Medicines. American College Of Physicians; 1999.
10. Gazete R. Geleneksel Ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Yönetmeliği. Resmi Gazete Sayı. 2014(29158).
11. Sahar T, Sallon S. Attitudes And Exposuer Of Israeli Medical Students To Complementary Medicine--A Survey. Harefuah. 2001;140(10):907-10, 91.
12. Furnham A, Mcgill C. Medical Students' Attitudes About Complementary And Alternative Medicine. The Journal Of Alternative & Complementary Medicine. 2003;9(2):275-84.
13. Doğanay S, Guzel D, Öztürk D, Tanyeli A. Complementary And Alternative Medicine: Understanding, Attitude And Usage Among Turkish Health Sciences And Medical Students. J Contemp Med. 2018;8(1):48-54.
14. Sönmez CI, Başer DA, Küçükdağ HN, Kayar O, İdris A, Güner PD. Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Geleneksel Ve Tamamlayıcı Tıp İle İlgili Bilgi Durumlarının Ve Davranışlarının Değerlendirilmesi. Konuralp Medical Journal. 2018;10(3):276-81.
15. Kilic S, Ogur R, Yaren H, Akkoyun NG, Kupçuk E. Knowledge Of And Attitudes Toward Complementary And Alternative Medicine Amongst Medical Students In A Turkish Medical School. Pak J Med Sci. 2009;25(2):319-24.
16. Abbott RB, Hui K-K, Hays RD, Mandel J, Goldstein M, Winegarden B, Et Al. Medical Student Attitudes Toward Complementary, Alternative And Integrative Medicine. Evidence-Based Complementary And Alternative Medicine. 2011;2011.
17. Samara AM, Barabra ER, Quzaih HN, Zyoud Seh. Use And Acceptance Of Complementary And Alternative Medicine Among Medical Students: A Cross Sectional Study From Palestine. BMC Complementary And Alternative Medicine. 2019;19(1):1-11.
18. Alzahrani SH, Bashawri J, Salawati EM, Bakarman MA. Knowledge And Attitudes Towards Complementary And Alternative Medicine Among Senior Medical Students In King Abdulaziz University, Saudi Arabia. Evidence-Based
19. Gaylord SA, Mann JD. Rationales For CAM Education In Health Professions Training Programs. Academic Medicine. 2007;82(10):927-33.
20. Akan H, Izbirak G, Kaspar EÇ, Kaya ÇA, Aydın S, Demircan N, Et Al. Knowledge And Attitudes Towards Complementary And Alternative Medicine Among Medical Students In Turkey. BMC Complementary And Alternative Medicine. 2012;12(1):1-7.
21. Chaterji R, Tractenberg RE, Amri H, Lumpkin M, Amorosi SB, Haramati A. A Large-Sample Survey Of First-And Second-Year Medical Student Attitudes Toward Complementary And Alternative Medicine In The Curriculum And In Practice. Alternative Therapies In Health And Medicine. 2007;13(1):30.
22. Egea B, KURT MY, Egeb M, GEYİK A. Dış Hekimliği Fakültesi Öğrencilerinin Geleneksel Ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları İle İlgili Tutumlarının Değerlendirilmesi.